Nr. 8. Podgórze 25 kwietnia 1903 r. Rok III.

PRZEWODNIK DLA CEGLARZY

wychodzi 10 i 25 każdego miesiąca.

(dalszy ciąg „Przeglądu ceramicznego").

Przedpłata roczna:
10 Kor. = 5 rsr. = 10 mk. = 12 fr.
Prenumeraty mniejszej jak roczna nie przyjmuje się.
Zeszyt pojedynczy 50 hal.

Redaktor: Inżynier **Karol Rolle.**
Wydawcy: Wład Poturalski i inż. Karol Rolle.
Adres Administracyi i Redakcyi:
Podgórze, św. Floryana 5.

Cena ogłoszeń wynosi:
za cm.² 6 hal., Cała strona 20 k., 1/2 strony 12 k., 1/4 str. 7 k., 1/8 str. 4 k., przy 6-krotnem powtórzeniu 10%, 12-krotnem 15%, 18-krotnem 20%, 24-krotnem 25% opustu.

Treść pisma.

Wiadomości z zakresu wyrobu
cegieł, drenów, dachówek, wyrobów ogniotrwałych, i kamionkowych,
kafli, porcelany
i wszelkich przedmiotów
z gliny, cementu, wapna, gipsu, betonu, szkła, cegieł piaskowych, sztucznych mas i t. p.

W jaki sposób należałoby zapobiegać klęskom pożarów w naszym kraju.

W sprawie krycia ogniotrwałym materyałem zabudowań wiejskich i małomiejskich,
ze szczególnem uwzględnieniem Galicyi wschodniej.

Skreślił K. Rolle.

Cały szereg pożarów w ostatnich czasach, pożarów, które przybrały w kilku wypadkach formy niesłychanej klęski — że tylko wskażę na Mikulińce, powinien zniewolić naszych posłów sejmowych i naszych naczelników autonomicznego zarządu powiatami i gminami do zastanowienia się, w jaki sposób należałoby zapobiedz szerzeniu się ognia, w jaki sposób ratować mienia tysiąca ludzi, którzy z biedaków stają się w jednej chwili nędzarzami, zmuszeni żyć z jałmużny. — Miliony idą nieraz w jednej chwili z dymem, a my tych milionów mamy tak niewiele, że powinniśmy usilnie starać się je utrzymać. Podaję tu więc kilka uwag, może one przyjęte zostaną choć w części przez kogo należy i w życie wprowadzone. — Byłoby najkorzystniej, aby Wydział krajowy zwołał ankietę w tej prawdziwie »piekącej« sprawie — a zadaniem ankiety byłoby obmyślenie odpowiednich środków zapobiegawczych.

* * *

Niezaprzeczenie powodem licznych u nas pożarów, które często przybierają rozmiary klęski ogniowej, niszcząc części lub nawet całe osady — jest używanie do budowy domostw materyału nieogniotrwałego — jeszcze w przeważnej części naszego kraju drzewa i krycie domów gontami, lub na wsi wyłącznie

prawie słomą. Materyał ten nawet do krycia budynków gospodarczych na obszarach dworskich we wschodniej Galicyi prawie wyłącznie jest używany. Starano się klęsce pożarowej zapobiegać rozmaitymi ustawodawczymi postanowieniami, jednakowoż są i ustawy odnośne tak długo w całej ścisłości niewykonalne, o ile mieszkańcy nie mogą mieć materyału ogniotrwałego łatwo i po niskiej cenie. — Należy więc innymi sposobami dążyć do tego, aby zapobiegać rozszerzaniu się ognia w razie pożaru, a mianowicie przez organizowanie straży pożarnych po wsiach i miasteczkach i baczenie by one należycie funkcyonowały — co nie należy do zakresu niniejszego pracy, oraz umożliwienie ludności nabywanie łatwym sposobem materyału ogniotrwałego do budowy i krycia domów.

Już bowiem ustawa budowlana dla wsi i pomniejszych miasteczek z 1899 i ustawa dla znaczniejszych miejscowości z r. 1889 i dla trzydziestu gmin miejskich z 1882 r. do pewnego stopnia pozwala w pewnych wypadkach na użycie do budowy materyału nieogniotrwałego, jeżeli materyał ten jest za drogi dla ubogiej ludności [1])

Niestety mieszkańcy wschodniej części kraju zawsze jeszcze z trudnością mogą nabywać materyał ogniotrwały, tam też pożary najwięcej wyrządzają szkód.

Zadaniem mojem jest, wskazać sposoby umożliwiające ludności kraju naszego nabywanie łatwo i po przystępnej cenie materyałów ogniotrwałych.

W pierwszym rzędzie muszę rozpatrzyć stosunki panujące u nas w produkcyi dachówek ogniotrwałych. Dachówki gliniane wyrabia u nas w kraju kilkadziesiąt fabryk większych i mniejszych, są one jednak pomieszczone prawie wyłącznie w zachodniej części kraju. tak że na całą część kraju po za Lwowem przypada zaledwie jedna fabryka większa (w Kołomyi) i kilka drobnych o charakterze rolniczym. Choć i w zachodniej części kraju są jeszcze powiaty nie posiadające zupełnie fabryk dachówek.

Najkorzystniejszem jest, gdy w każdym powiecie znajduje się choćby niewielka fabryka dachówek do której by zatem miał łatwy dostęp włościanin lub małomieszczanin Sprowadzanie dachówek koleją jest z wielu względów dla nich uciążliwem, a to:

1) na ładunek całowozowy idzie 3000 dachówek, jest to zadużo, dla jednego odbiorcy, zwykłe bowiem domki nie potrzebują więcej jak 1600—1800 sztuk dachówek do pokrycia Sprowadzanie mniej niż pełnego wozu pociąga za sobą znaczne koszta, na wóz pełny musi się składać ze 2 odbiorców;

2) koszta frachtu są za wysokie;

3) wóz musi być wyładowany w jednym dniu, odbiorca zatem nie może sam zwieść całej zawartości wagonu w jednym dniu, a w razie znacznej odległości od stacyi, zmuszony jest wynajmować kilka furmanek.

Ułatwiłoby zatem włościaninowi nabycie dachówki, gdyby mógł on ją wprost w fabryce nabyć i z fabryki zwieść w miarę czasu wolnego od innych robót. I widzimy w okolicach gdzie są fabryki dachówek w pobliżu, iż włościanie chętnie kryją domy materyałem ogniotrwałym, mając możność kupienia go małemi partyami i łatwego zwiezienia. Częstokroć z pomocą przychodzi im fabryka, dając materyał na kredyt lub na spłaty częściowe. Jest jeszcze i ta okoliczność, że lud kupuje gorsze gatunki dachówki tak zwaną „drugą sortę“, która jest mniej do krycia wygodną, ale jest tańszą lecz niezawsze w większej ilości do nabycia i n. p. w niektórych naszych fabrykach trzeba ją zamawiać parę miesięcy naprzód, aby się większy zapas zebrał.

W jaki sposób należy postępować, by pobudzić na prowincyi, szczególniej w Galicyi wschodniej przedsiębiorczość prywatną w kierunku zakładania fabryk dachówek? W rękach Wydziału krajowego jest na to sposób. Mianowicie Sejmowa komisya przemysłowa w Sprawozdaniu z d. 6 lutego 1898 przedłożonem sejmowi pisze:

---

[1]) N. p. ustawa z 4 kwietnia roku 1889 dla 130 miasteczek w § 47. powiada:

Pokrywanie dachów. Dachy na takich budynkach, które według przepisów § 24. z materyału ogniotrwałego budowane być muszą, winny być pokrywane łupkiem, dachówką, blachą lub innym materyałem ogniotrwałym. W gminach zamieszkałych przez ludność niezamożną, gdzie pokrywanie dachów ogniotrwałym materyałem spotkałoby się na razie z przeszkodami trudnemi do zwalczania, może Rada gminna postanowić, iż dachy nawet w takich budynkach, które z materyału ogniotrwałego budowane być muszą, nieogniotrwałym materyałem pokrywane być mogą. Taka uchwała Rady gminnej wymaga do ważności swej zatwierdzenia przez Radę powiatową i nie może obowiązywać na dłuższy przeciąg czasu, jak lat dziesięć od zatwierdzenia jej przez Radę powiatową. Po upływie tego czasu może jednak, w razie dalszego trwania stosunków, które spowodowały taką uchwałę, odnośne postanowienie być ponowionem nową uchwałą Rady gminnej, zatwierdzoną przez Radę powiatową.

Sejmowa komisya przemysłowa zwraca uwagę, że wyrób zwykłych dachówek w połączeniu z wyrobem rurek drenowych, zarówno ze względu na interes rolnictwa jak i ze względu na nową ustawę budowniczą, wymaga wydatnego poparcia.

Należy więc w powołaniu się na tą dyrektywę — zwrócić uwagę Wydziału krajowego, iż pożądanem by było, by Wydział krajowy względnie krajowa Komisya dla spraw przemysłowych przychodziła odnośnym przedsiębiorstwom z pomocą. Pomoc ta mogłaby w ten sposób wyglądać, iż Wydział krajowy udzielałby odnośnemu przedsiębiorstwu (najlepiej rolniczej cegielni) pożyczkę nisko—lub też bezprocentową w wysokości 10—15000 koron na zbudowanie pieca i na zakupno maszyn — tak jak się to dziś dzieje z pomocą świadczoną przez fundusz melioracyjny Wydziału krajowego na zakładanie fabryk drenarskich, a natomiast zobowiązałby odnośnego przedsiębiorcę do sprzedawania dachówek po pewnej oznaczonej z góry nieprzekraczalnej cenie i do wyrobu rocznie pewnego minimum dachówek.

Jeszcze i inne środki pozwalam sobie tutaj przedstawić:

1) z pomocą mogłyby przyjść Wydziały powiatowe, przez zakładanie w miastach powiatowych składów materyałów budowlanych ogniotrwałych. Materyały te zbywane mogłyby być włościanom po cenie kosztów nabycia, z nadwyżką na opłacenie dozorcy lub magazyniera. Fabryki większe chętnie udzielałyby Wydziałom zniżek i kredytu. — Dla transportu takich dachówek należałoby się postarać o zniżone frachty, takie, jakie przysługują materyałom dla celów melioracyjnych. (Dok. nast.)

Obrady niemieckich wapniarzy.

(Sekcya wapienna niemieckiego związku dla przemysłu glinianego, cementowego i wapniowego) w d. 19 lutego w Berlinie.

Wapniarze jako odrębna sekcya towarzystwa w nagłówku wymienionego obradowali pod przewodnictwem znanego i u nas inżyniera Hotopa, któren w zagajeniu podniósł rozwój sekcyi w ostatnim roku (100 członków dziś sekcya liczy), poruszył sprawy przez wydział sekcyi przeprowadzone.

Punkt 2-gi wypełniło sprawozdanie kasowe, punkt 3-ci sprawa podania do parlamentu o podwyższenie cła na wapno W r. 1900 dowieziono do Niemiec wapna palonego z Belgii i Austryi 2.723,241 cmetr. — a prócz tego z innych państw (Szwajcaryi),-a nadto masy wapniaka surowego. Wapniarze dawno domagali się ochrony produkcyi niemieckiej przy odnawianiu traktatów cłowych. Szczególniej uczuwać się dawał właścicielom kamieniołomów w Niemczech środkowych i w poznańskiem dowóz wapniaka szwedzkiego wolny od cła, nawet częściowo o wolnym frachcie (okręty zabierają ze Szwecyi wapniak jako balast). Parlamentarna komisya cłowa uznała jako produkt gotowy wapno palone sproszkowane i te ocliła (50 fen za 100 kg.), a wapniak i wapno palone w kawałkach uważała za surowiec wolny od cła. Przeciw temu oświadczył się wydział sekcyi bardzo energicznie w kilku petycyach, a również członkowie sami wnosili odnośne przedstawienia wprost do parlamentu — bez skutku. Muszę tu wspomnieć, że cło na wapniak przez niektóre fabryki operujące na wapniaku zagranicznym byłoby bardzo niemile przyjęte i te nawet agitowały przeciw odnośnej petycyi.

Punkt 4 stanowiły obr dy nad kartą okręgów zbytu wapna Wapniarze niemieccy nie posiadają dotychczas organizacyi, normującej sprzedaż, tak jak to się w innych gałęziach produkcyi dzieje. Brak takiego związku czy kartelu spowodował spadek cen wapna — gdyż pojedyncze wapienniki konkurując nawzajem na jednym i tym samym terenie musiały zwalczać się niskością ceny. Wydział sekcyi chcąc zachęcić członków do utworzenia takiego związku, sporządził mapę ilustrującą dosadnie jak teren zbytu jednego wapiennika wchodzi w zakres zbytu innych. Po takiem przygotowaniu opinii, przyszła pod obrady sprawa związku sprzedaży wapna w Niemczech (punkt 5). Referent, któren się przygotowaniem zajmował, przedstawił sprawozdanie z prac wstępnych — na 714 sztuk rozesłanego kwestyonaryusza odpowiedziało zaledwie 126 (i tak dużo — u nas odpowiada 1 na 100!) a ten smutny wynik zniewolił referenta do odłożenia sprawy. Sądzi on, że stworzenie jednego związku w Niemczech z powodu różnolitości stosunków nie da się przeprowadzić. Pomimo sceptycznego zapatrywania się niektórych uczestników zebrania, większość w długiej dyskusyi oświadczyła się, iż sprawa ta zawsze jeszcze możliwą jest do przeprowadzenia i powierzyła przeprowadzenie jej wydziałowi sekcyi.

Następny punkt objął sprawę utworzenia odpowiedniego urzędu techniczno-przemysło-

wego. Ponieważ wobec rozwoju przemysłu przemysłowiec coraz częściej ma stosunki z władzami, okazała się potrzeba zjednoczenia wielu spraw dziś w rozmaitych rękach przez różnej kategoryi urzęda, załatwianych w jednym urzędzie, któremu przydzieliłoby się niektóre sprawy, dziś do ministerstwa spraw wewnętrznych należące, oraz cały szereg spraw, dziś niejednokrotnie przez państwo pomijanych. Związek przemysłowców (Bund der Industriellen) zebrał komisyę z techników i przemysłowców złożoną i ta prowadzi przygotowawcze studya, z których referent składa sprawozdanie.

W szeregu spraw ekonomicznej natury stanął punkt 7-my, w którym referent zaznajamiał obecnych z działalnością związku ochronnego dla zabezpieczenia od ognia i zachęcał do popierania tego związku. Związek ten powstał w r. 1901 i należy doń już dziś około 900 fabryk, a celem jego jest wzajemna ochrona interesów fabrykantów przed działalnością towarzystw ubezpieczeń od ognia niejednokrotnie usiłujących wywinąć się od zobowiązań, szczególniej w razie znaczniejszych strat z pożaru wynikłych.

Punkt 8-my obejmował sprawozdanie z letniej wycieczki sekcyi wapniarzy, rokrocznie odbywanej dla zwiedzenia fabryk lub wystaw. Wycieczka zeszłoroczna skierowała się do zakładów wapiennych reńsko-westfalskich. — Na rok bieżący postanowioną została wycieczka na górny Śląsk do zakładów w Opolu i okolicy. Przypominam, że w wycieczce mogą brać udział i niecżłonkowie sekcyi jako goście. — Wreszcie punkt następny rozpoczął część techniczną.

W ó z d o t r a n s p o r t u z a p r a w y p o ł ą c z o n y z m i e s z a d ł e m. W wielu miastach, gdzie nie ma przy budowie dostatecznego miejsca do przygotowania zaprawy, przygotowuje się ją w specyalnych fabrykach i gotową przywozi na plac budowy. Firma „Ludwik Bodlaender" w Wrocławiu skonstruowała wóz ze zbiornikiem, który po naładowaniu wapnem i piaskiem w odpowodnim stosunku, przewożąc tą mieszaninę, równocześnie ją miesza na zaprawę. — Wozy te już są od dłuższego czasu w użyciu i okazały się praktycznymi. (Dok. nast.)

Kronika.

W wystawie przemysłu domowego jaka się odbyła w Petersburgu w pierwszym kwartale roku zeszłego w pawilonie Królestwa polskiego wyroby garncarskie były bardzo słabo reprezentowane. Był tam n. p. oryginalnie pomyślany dzban gliniany i świecznik włościanina Józefa Ladyskiego (gub. lubelska wieś Pawłów).

Przemysł ceglarski w powiecie łódzkim w r. 1901 reprezentowało 26 cegielń o wartości produkcyi 249,841 rb. i zatrudniające 511 robotników. Przypada zatem na jedną cegielnię wartość produkcyi 9,609 rb. i 20 robotników.

KRONIKA BUDOWLANA.

Kraków. Na posiedzeniu Rady miejskiej w dniu 19 marca podniesiono słusznie, iż miasto bardzo mało czyni dla pokonania zastoju budowlanego i połączonego z tym braku pracy. Z całego programu inwestycyjnego, niegdyś zapowiedzianego prawie nic nie przyszło do wykonania. Poruszono więc sprawę budowy mostu, koszar, szkół itp.

W tej sprawie p. wiceprezydent dał wyjaśnienie, że co do trzeciego mostu na Wiśle, rząd domaga się przyczynienia się miasta kwotą 15,000 na budowę podjazdu.

Również miasto Kraków wykona w roku bieżącym dom na rekwizyta teatralne, oraz szkołę kosztem 150,000 kor., na którą plany są już wykonane. Nadto przyjdzie do wykonania pawilonu restauracyjnego na plantacyach. Projektowane prywatne budowle podaliśmy w jednym z poprzednich numerów.

Z ruchu budowlanego na prowincyi mamy do zaznaczenia:

Jasło: budowa szkoły ludowej żeńskiej, suma kosztorysowa 105,000 koron.

Bochnia: w Woli batorskiej dobudowa do szkoły ludowej w cenie kosztorysowej około 8,000 kor.

Podgórze: w Borku fałęckim budowa szkoły ludowej kosztem około 4000 koron (wykonawca architekt E. Ronka).

W mieście budowa willi piętrowej na Krzemionkach, (wykonawca architekt profesor Ekielski).

Upraszamy naszych czytelników o łaskawe donoszenie nam o wykonanych lub projektowanych budowlach w kraju).

Kronika przemysłowa.

Warszawa. S y n d y k a t c e m e n t o w y. Przed dwoma laty zawiązany syndykat celem na-

prawy stosunków w przemyśle cementowym wydał rezultaty ujemne. Spowodowana przezeń podwyżka ceny cementu wywołała jeszcze znaczniejsze osłabienie zbytu, tak że istnienie dalsze syndykatu szczególniej dla fabryk starszych, które mogły kontentować się nawet cenami niższemi, okazało się zbytecznem; — musiał się więc on rozwiązać. Za tem poszło znowu obniżenie ceny cementu na 1,90 rb. za beczkę, ale i po tej cenie fabryki nie mogą zbyć swego produktu i kryzys zaostrza się z dnia na dzień.

Syndykat cementowy. Czytamy w „Gaz. Losowań“: Z chwilą rozwiązania syndykatu cementowego spadek cen dość nagle i silnie nastąpił. Konkurencya zapewne musiała wywołać emulacyę, lecz zdawało się, że w porze, gdy obroty przybiorą bardzo znaczne rozmiary, t. j. w porze obecnej ceny się ustatkują, tymczasem staje się przeciwnie i konkurencya czyni wszystko możliwe, ażeby żadnej absolutnie korzyści nie dawać fabrykom. O ile produkcya się zwiększyła, dość zaznaczyć, iż jeszcze przed 10 laty mieliśmy 3 cementarnie, które zadość czyniły potrzebom konsumcyi, obecnie na zwiększoną konsumcyę posiadamy fabryk kilkanaście. Trusty u nas stanowczo szczęścia nie mają: po węglowym, żelaznym, cukrowym, naftowym nareszcie cementowy rozpadł się i to w dobie, kiedy, przy zmniejszonej konsumcyi, liczyć było można przynajmniej na ceny, pokrywające koszty fabrykacyi.

Szczakowa. Towarzystwo fabryki cementu portlandzkiego w Szczakowie rozdzieliło za rok 1902 dywidendę w wysokości 10% a więc o 2% więcej niż w roku 1901. Czysty zysk wynosił w tym roku 354.800 K, (w r. 1901 zaś 390,311 K.) a odpisano 118265 K. (w r. 1901 — 123,884 K.)

Pacyków koło Stanisławowa. Kaflarnię w Pacykowie nabył od p. Pillera p. Stanisław Horoszkiewicz, właściciel domu agencyjnego i komisowego w Stanisławowie.

Odpowiedzi od Redakcyi.

WP. M. Perkiewicz w Ludwiksbergu. Za życzenia serdecznie dziękujemy. W najbliższych numerach pragniemy dać opis nader interesującego sposobu WPana powlekania cegieł polewą jak również o kryciu sposobem gąsiorkowem pomysłu WPana. Zainteresuje to naszych czytelników, którzy nieraz mają do zwalczenia obrzydliwe naloty na cegle.

WP. Stanisław Str. w Kielcach. „Przegląd ceramiczny“ zmienił tytuł na ten, jaki nasze pismo obecnie nosi. Obydwa pisma równocześnie nie mogą wychodzić. Przecież są tacy, co twierdzą, że nasz przemysł jeszcze nie dorósł do tego, by mógł specyalne pismo utrzymać, a Pan chcesz aż dwóch. Za notatkę dziękujemy, zużytkujemy ją w swoim czasie.

Zakłady fabr. WP. J. Wolgnera w Komarówce. Żądane brakujące n-ra wysłaliśmy, z chęcią dostarczamy do skompletowania roczników poprzednich brakujące n-ra, o ile zapas starczy zupełnie bezpłatnie.

Zakłady fabryczne „Ćmielów.“ Wysyłka n-rów odbywa się pod ścisłą kontrolą redaktora, dla tego też wszelkie braki idą na rachunek poczty. Z powodu opóźnienia się — nie z naszej winy z wydaniem 1 go zeszytu, ciągle jesteśmy o 2 n-ra spóźnieni. Spóźnienie to wyrównamy jeszcze w tym miesiącu. Redagowanie pisma fachowego u nas jest rzeczą nadzwyczaj trudną, — prosimy więc wybaczyć, gdy w tej pracy są pewne niedokładności.

WP. Stefan T. w Warszawie. Wkrótce w piśmie naszem pojawi się wyczerpujący artykuł o garncarstwie kamionkowem.

WP. An. Wł. we Lwowie. O wykwitach na cegłach daliśmy bardzo wyczerpującą pracę w pierwszym roczniku „Przeglądu ceramicznego“ str. 86 i 93. Roczników tych mamy zaledwie kilka i możemy przysłać za cenę 10 kor. wraz z portem za zaliczką pocztową.

WP. Sąga — Sosnowiec. prenumeratę otrzymaliśmy; przyjęcie na Kursa kieramiczne nastąpi na podstawie zgłoszenia się ustnego lub pisemnego w Dyrekcyi zakładu w ciągu września.

6–6

„KAMERA“

Atelier artystyczno-fotograficzne

W KRAKOWIE,

ul. św. Gertrudy L. 24

(dom OO. Misyonarzy)

oraz

Magazyn przyborów fotograficznych

w Krakowie Hotel pod Różą

poleca się łaskawym względom.

12–6 **BIURO TECHNICZNE**

F. LORD, KRAKÓW

ul. Floryańska 55, Telefon 230

Skład maszyn, narzędzi i artykułów technicznych dla wszelkich gałęzi przemysłu. Instalacya elektrycznego oświetlenia i przeniesienia siły, plany, kosztorysy i projekty gratis.

Dostarcza: Maszyny parowe, kotły, motory gazowe i naftowe. Kamienie francuskie i krajowe. Walce porcelanowe i stalowe. Pompy i sikawki. Węże gumowe i parciane.

Skład i wyłączna sprzedaż oryginalnych rosyjskich olei smarowych firmy S. M. Schibaef & Co. — Oliwę maszynową. Tłuszcz Towota. Zastępstwo firmy F. Reddaway & Co. Ltd. dla pasów oryginalnych Reddaway. Pasy skórzane, parciane i gumowe. Paski do szycia i krupony. Płyty i liny gumowe i asbestowe. Przybory do maszyn (armatury) wszelkiego rodzaju. Liny parciane i druciane. Płótna i papier szmirglowy. Maźnice i oliwiarki wszelkiego rodzaju. Pokrowce nieprzemakalne. Wszelkie armatury dla urządzeń wodociągowych, łazienek i klozetów. Dzwonki elektryczne i przybory do tychże. Papier szybrowy.

Kosztorysy na urządzenie cegielń parowych.

FABRYKA wyrobów betonowych

Jana Rajcherta

Podgórze, ul. Kalwaryjska Nr. 28

wyrabia **posadzki cementowe** różnego rodzaju, **rury, rynny, kamienie studzienne, kanały.**

Ceny nader przystępne. – Zamówienia na prowincyę uskutecznia natychmiast. 12–5

Dra J. Lamberga (tłom. dr. P. Kepler)

Pierwsza pomoc w nagłych wypadkach

do nabycia w każdej księgarni. 9–20–4

Cena książeczki 1·20 Kor., tablicy 1 Kor.

Plany i kosztorysy

23–7

na budowę pieców do wypalania cegieł, dachówek, kafli, wapna, gipsu i cementu wszelkich systemów.

Wykonywanie wszelkich budowli

Architekt Eugeniusz Ronka

w Podgórzu (Lwowska 14).

Dyrekcya Gazowni miejskiej

W KRAKOWIE

poleca Szanownej Publiczności znany z dobroci

KOKS GAZOWY

gruby do kuźni i osuszania, **łamany** na opał, z dostawą w workach plombowanych. Przy zamówieniach przynajmniej ¼ wagonu (25 Metr. Centn.), **znaczny rabat.**

Smoła gazowa

(TER)

do utrwalania drzewa, jako to: słupów parkanowych, wiązań mostowych, poręczy, dachów gątowych a także do zalewania szpar w bruku. 24–5

Ceny znacznie zniżone. Wiadomość na zapytanie.

Pośrednictwo pracy.

(Cena ogłoszeń w tym dziale wynosi 1 gr. za słowo zwykłym drukiem a 2 gr. tłustym).

Palacz doświadczony 15 lat bez przerwy w jednej fabryce zajęty,

poszukuje zaraz posady

Wiadomość: dla Stanisława Barana w Redakcyi.

13—6—7

Do fabryki kafli

w Królestwie polskiem

potrzebny kierownik

zaraz.

Wiadomość pod S. R. w Redakcyi.

Towarz. dla przemysłu budowlanego

Stow. zarejestr. z ograniczoną poręką

w Krakowie

Walne Zgromadzenie

członków Stowarzyszenia odbędzie się dnia 17 maja 1903, o godzinie 11 przedpołudniem, w domu pod L. 1, przy ul. św. Jana, z następującym porządkiem dziennym:

1) Sprawozdanie komisyi rewizyjnej o rachunkach za r. 1902.
2) Wniosek na rozwiązanie Stowarzyszenia.
3) Ewentualne interpelacye i wnioski członków.

Kraków, 2 maja 1903 r. **Dyrekcya.**

Ukończony uczeń Kursów kieramicznych w Podgórzu, zarazem czeladnik ślusarski posiadający praktykę w fabryce dachówek i wapienniku **poszukuje posadę** jako pomocnik majstra w fabryce dachówek lub cegieł na bardzo przystępnych warunkach. Wiadomość w Redakcyi.

11—3—3

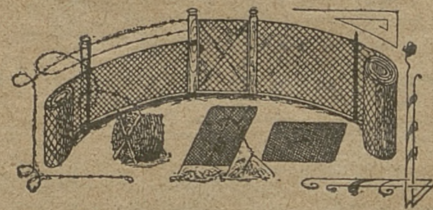
Poszukuje się natychmiast

fachowego kierownika

(Werkfürera)

do cegielni, w której wyrabia się prócz cegieł — rurki drenowe i dachówki prasowane.

Podania zaopatrzone w świadectwa i wyrażające wymagane wynagrodzenie, przyjmuje do 12 maja 1903 r. p. **A. Neudeck,** zarządca lasu w **Biezdziatce, poczta Kołaczyce.**

Redaktor odpowiedzialny: Inżynier Karol Rolle. Druk W. Poturalskiego w Podgórzu.